

והנה כאשר נתבונן במדותיו של הקב"ה עם בריותיו, נורא מאד, כמבואר ב"תומר-דבורה" מי א-ל כמוך וכו', הנה עבר על האדם כמה יוה"כ ולא שב, ועדיין עומד במרדו כמה וכמה שנים, הראוי לפניו להכין לו יום כפרה וסליחה? מדת בו"ד ההיה כך? ומדת הקב"ה אינו כן, גם לרשע היותר גדול, מכין לפניו יום סליחה וכפרה. היש חיד מתוק מזה? ע"כ אפילו מישרות לבד, היה ראוי להכין עצמו על יוה"כ לשוב לפניו, ודוקא בקיום המעשה כהלכתו כנ"ל.¹⁸

★

הנה כל הדברים הולכים אחר הכונה — ואין הפי' כמו שלומדים, שכיון שהכונה רצויה אף כי המעשה אינו רצוי מקבל שכר מכל מקום, לא כן דוקא! אבל עוד פי' בזה, כי מטרת האדם תמשיך פעולות הרבה לתכלית מטרתו גם בלי כונה, כי כוסף המטרה ימשוך הפעולות כמו. אבן השואבת (מגנעט נאדעל) שתמשוך הברזל, ונמצא כי כל מה שתגדל כונת האדם למעלה ראש, כן לעומת זה תמשיך הפעולות למעלה ראש, במועצות ודעת, הרבה יותר מאד מהאיש אשר מטרת כונתו מועטת היא וכו'.

וזהו (תהלים לג, טו): „היוצר יחד לבם“, ויודע כי היו יכולים לכוין שניהם כאחד לכוונה נשגבה, „ומכין“ כוונתם לדון אותם — „אל כל מעשיהם“, פי' אל כח ההמשכה אשר ימשיך כוונתו הטובה או להפך ח"ו ככה יבין לדון עפ"י בין לטוב בין למוטב.

ע"כ חובה עלינו לעשות מעשינו בכוונה, שתמשוך הרבה מעשים טובים קודם ראש השנה, ובזכות זה נזכה לכוח"ט בתכ"י.¹⁴

ה. המתיצב על דרך התשובה

הנה אחז"ל (ר"ה טז, ב) ג' ספרים נפתחים בר"ה כו', והנה צדיקים היינו שזכיותיהן מרובין מעונותיהם, וזה קשה, הלא מבואר בגמ' כי מי שאינו מקיים אף דבר מדרבנן רשע מיקרי (ט) ואין יקרא במיעוט עונות צדיק?

(ח) עי' גדה יב. א.

אמנם האמת יורה דרכו, כי זה קאי על מצבו בגדר תשובה, אם יראה בשמים עליו שיותר הוא עומד לשוב מדרכו הרעה ולא ישוב לכסלה עוד, הרי הוא צדיק ונכתב לאלתר לחיים.

וזה מה שאמרו שם „אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם” פי' שיתברר לכם בשכל ברור אמונה חזקה מהנסים המפורסמים מיציאת מצרים וכהנה רבות, ומתן תורה בפרסום רב. ותמיד אנו מראים כי התורה בנויה על יסודות מוחשיות למבין דבר — וקיום שלה בין זאבים רבים היום הזה מעיד ע"ס) ומכ"ז תראו, כי מלך על כל הארץ, ה' ית' הוא, והכל משועבדים לו ית' ואנחנו מקבלי הדת משועבדים לשמור דתו, וכאשר יתברר לו היטב זאת בהשכל ודעת, קרוב הוא יותר לתשובה, ויבוא זכרנו לפניו לטובה.¹⁵

ו. מדרגה לכל הפחות

באמת צריך האדם בכח — שיהיה רצונו להיות צדיק גמור, ובלתי זאת אינו יכול להיטיב מעשיו.¹¹

האדם צריך להיות לכל הפחות אם הוא אינו צדיק, לכה"פ יהיה בלתי צדיק שלא כדרך הטבע. רצוני, יהי' עמל בתורה ויראה, ואז אם ח"ו אינו צדיק יהיה שלא כדרך הטבע. ורק כי יצרו של אדם וכו', משא"כ להיות בלתי צדיק כדרך הטבע, פי', מחמת חסרון עמלות בתורה ויראה, זה רע מאד! * והנראה כי הבלתי צדיק שלא

(ט) ע"י בסידור ר' יעקב עמדין בהקדמת סולם בית א"ל, ובתו"ד: „איך לא יבוש הכופר בהשגחה ויעמוד נכלם? מי שיעיין ביחוד ענינו ומעמדנו בעולם, אנחנו האומה הגולה שה פזורה, אחר כל מה שעבר עלינו מהצרות והתמורות אלפים מהשנים ואין אומה בעולם גרדפת כמונו, מה רבים היו צרינו, מה עצמו נשאו ראש הקמים עלינו מנעורינו, להשמידנו לעקרנו לשרשנו מפני השנאה שסיבתה הקנאה, רבת צררוננו, גם לא יכלו לנו לאבדנו ולכלותינו, כל האומות הקדומות העצומות, אבד זכרם, בטל סברם, סר צלם, ואנו הדבקים בה' כולנו חיים היום, לא נפקד ממנו בכל חוקי אריכות גלותינו אפילו אות וניקוד אחד מתורה שבכתב וכל דברי חכמים קיימים לא יטה לארץ מגלם, לא שלט בהם יד הזמן ולא כלם, מה יענה בזה פילסוף חריף היד המקרה עשתה כל אלה, חי נפשי כי בהתבונני בגפלאות אלה גדלו אצלי יותר מכל נסים ונפלאות שעשה השי"ת לאבותינו במצרים ובמדבר ובארץ ישראל, וכל מה שארך הגלות יותר, נתאמת הנס יותר ונודע מעשה תקפו וגבורתו”.

* ע"י אור יחזקאל מכתבים עמ' כ.